

Inka Hopsu vihr

Kirjallinen kysymys erotilanteiden jälkeiseen vieraannuttamiseen puuttumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Vieraannuttamisessa on kyse toimintatavasta, jossa vanhempi pyrkii eri tavoin ilman perusteltua syytä vahingoittamaan lapsen kiintymyssuhdetta toiseen vanhempaan. Vieraannuttaminen on henkistä väkivaltaa, joka voi vaikuttaa vakavasti ja kielteisesti lapsen mutta myös toisen vanhemman hyvinvointiin. Vieraannuttaminen on tietoista ja tarkoitushakuista toimintaa, joka voi sisältää esimerkiksi lapsen manipulointia, mielipiteisiin vaikuttamista sekä eristämistä toisesta vanhemmasta. Lasta voidaan kieltää pitämästä yhteyttä toiseen vanhempaan tai tämän sukulaisiin ja toisesta vanhemmasta voidaan kertoa valheellisia väitteitä tai mustamaalata tai arvostella häntä.

Vieraannuttamisen tunnistaminen voi myös toisinaan olla haastavaa. Lapsen vastustus suhteessa yhteydenpitoon voi liittyä myös muihin syihin kuin vanhemman vieraannuttavaan käyttäytymiseen. Esimerkiksi vanhemman pyrkimys suojella lasta fyysiseltä, seksuaaliselta, psyykkiseltä väkivallalta tai vainolta tai toisen vanhemman lasta kaltoinkohtelevalta toiminnalta ei ole vieraannuttamista. Huoltoriidassa tällaisten tilanteiden tunnistaminen ja niiden erottaminen vieraannuttamisesta on ensisijaisen tärkeää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on lapsistrategiaan ja hallitusohjelmaan perustuen teettänyt selvityksen vaativista erotilanteista ja palvelujärjestelmästä. Selvityksessä kartoitetaan vanhempien eron jälkeisten ja erillään asumisen haasteiden ilmenemismuotoja, mukaan lukien vieraannuttaminen ja eron jälkeinen häirintä. Selvityshenkilöt ovat muiden raportissa esittämien suositusten ohella ehdottaneet, että lainsäädännössä määriteltäisiin ja säänneltäisiin vieraannuttaminen, haitanteko ja myötävaikutusvelvollisuus nykyistä tarkemmin. Nykyisen lainsäädännön antamilla keinoilla on vaikea puuttua tilanteeseen, jossa toinen vanhempi päättää olla tukematta toisen vanhemman suhdetta lapseen ja jossa on syytä epäillä vieraannuttamista. Suomessa ei ole erillistä rikosnimikettä vieraannuttamiselle, mutta teko voi tulla kuitenkin rangaistavaksi muiden rikosnimikkeiden kautta, kuten henkisen väkivallan tai kunnianloukkauksen kautta.

Vieraannuttamisen määrittely lainsäädännöllä olisi sen nykyistä tehokkaamman puuttumisen mahdollistamiseksi tärkeää. Vieraannuttamisen kriminalisoinnilla erillisenä rikosnimikkeenä voisi olla ennaltaehkäisevä vaikutus tuoden selkeän signaalin ilmiön vakavuudesta. Samalla se voisi edistää lasten oikeusturvaa ja parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua vieraannuttamistilanteisiin. Vieraannuttamiseen puuttumista voitaisiin edistää myös lastensuojelulaissa määrittelemällä vieraannuttaminen ja vahvistamalla siihen puuttumista sosiaalityössä. Myös per-

Kirjallinen kysymys KK 447/2025 vp

heille annettavaa tukea erotilanteissa tulisi vahvistaa, sillä sen avulla voidaan tutkitusti ehkäistä myöhempiä huoltajuuskiistoja ja muita oikeusriitoja.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo edistää sosiaali- ja terveysministeriön teettämän selvityksen kirjausta, jotta erotilanteiden jälkeiset vieraannuttamistilanteet voitaisiin helpommin tunnistaa ja jotta niitä voitaisiin ehkäistä nykyistä paremmin ja

miten hallitus varmistaa, että sosiaalihuollolla ja järjestöillä on riittävät resurssit tukea perheitä erotilanteissa tulevien oikeusriitojen ehkäisemiseksi?

Helsingissä 16.12.2025

Inka Hopsu vihr